

Správa o činnosti pedagogického klubu

1. Prioritná os	Vzdelávanie
2. Špecifický cieľ	1.1.1 Zvýšiť inkluzívnosť a rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelávaniu a zlepšiť výsledky a kompetencie detí a žiakov
3. Prijímateľ	Gymnázium Andreja Sládkoviča Komenského 18, Banská Bystrica
4. Názov projektu	Myslím, teda som
5. Kód projektu ITMS2014+	NFP312011W106
6. Názov pedagogického klubu	Klub učiteľov SJL a OBN
7. Dátum stretnutia pedagogického klubu	03.12.2020
8. Miesto stretnutia pedagogického klubu	Gymnázium A. Sládkoviča v Banskej Bystrici
9. Meno koordinátora pedagogického klubu	PhDr. Anna Slivková
10. Odkaz na webové sídlo zverejnenej správy	www.gasbb.edupage.org

11. Manažérske zhrnutie:

klúčové slová:

- pracovný list
- čitateľská gramotnosť
- úrovne porozumenia textu
- text – súvislý, nesúvislý
- text – vecný, umelecký

anotácia:

Stretnutie Pedagogického klubu učiteľov SJL a OBN bolo zamerané na prípravu výstupov – pracovných listov zameraných na rozvoj jednotlivých úrovní porozumenia textu.

12. Hlavné body, témy stretnutia, zhrnutie priebehu stretnutia:

Pracovné stretnutie klubu sa zameriavalo na prípravu výstupov, ktorými má byť séria pracovných listov zameraná na rozvoj čitateľskej gramotnosti žiakov.

V úvode diskusie sa prítomné členky zamerali na presnejšie definovanie pojmu „pracovný list“.

Pracovné listy sú považované za účelnú a efektívnu učebnú pomôcku na základných, ale aj stredných školách. Je možné využiť ich ako vhodný doplnok učebného zdroja, ale aj prostriedok pre jeho aktualizáciu. Hoci nemôžu a ani nemajú nahrádzať učebnice, majú bohaté uplatnenie vo viacerých fázach učebného procesu. Možno ich využiť priamo na vyučovacej hodine, ale aj v rámci domácej prípravy žiakov. Hlavným cieľom práce s pracovnými listami je zvýšiť efektívnosť vyučovania. Využívanie pracovných listov v edukačnom procese môže pozitívne ovplyvniť a rozvíjať všetky

klúčové kompetencie žiaka.

Zostavovanie pracovných listov nie je pre učiteľa jednoduché. Od učiteľa vyžaduje dobrú orientáciu v problematike zvolenej témy, ale aj znalosť didaktiky. Nezanedbateľná je aj časová náročnosť a istá zručnosť v práci s textovými editormi. Pri koncipovaní vlastného pracovného listu by mal učiteľ rešpektovať niekoľko zásad:

- obsah pracovného musí byť v súlade s obsahom a výkonovým štandardom, ako aj s cieľmi daného predmetu i s vedeckým poznáním,
- pracovný list musí byť primeraný vekovým osobitostiam a možnostiam žiakov,
- metodicky a didakticky efektívne koncipované pracovné listy vzbudzujú u žiakov záujem o tému a motivujú ich k činnostiam, pričom však ich nadmerné využívanie môže spôsobovať práve opačný efekt,
- pracovný list má podporovať aktivitu žiakov, poskytovať dostatok podnetov na ich samostatnú prácu,
- pracovné listy nemajú plniť funkciu testov, pracovné listy sa neznámujú (neklasifikujú) – prácu žiakov učiteľ môže hodnotiť inými spôsobmi,
- pracovné listy nemusia vždy hodnotiť len učiteľ, pracovné listy majú poskytovať dostatok možností kontrolovať vlastné výsledky, žiakovi slúžia ako efektívna spätná väzba,
- pracovné listy majú obsahovať prvky riešenia problémov – je vhodné zaradiť úlohy podporujúce divergentné myslenie ,
- pracovné listy by mali obsahovať námety na aplikáciu teoretických vedomostí v praktických činnostiach,
- realizácia pracovného listu má zabezpečovať rozvoj kľúčových kompetencií žiakov
- zadané úlohy sa v pracovnom liste majú členiť v logickej nadväznosti a postupnosti, náročnosť úloh v pracovnom liste má byť odstupňovaná,
- pracovný list je možné zostaviť tak, že žiaci budú pracovať samostatne, ale aj v skupinách,
- zadania úloh v pracovnom liste majú byť formulované stručne a jasne
- jednotlivé úlohy v pracovnom liste koncipované a formulované zaujímavo,
- do úloh v pracovnom liste je potrebné vkladať otvorené otázky, aby žiaci mali možnosť prejavíť vlastnú tvorivosť a formulovať svoje myšlienky,
- pracovné listy by mali poskytovať dostatok dokumentačného materiálu, obrazových podnetov (obrázky, ilustrácie, fotografie, tabuľky, grafy, schémy a pod.), pracovné listy majú žiakom približovať najnovšie poznatky a informácie z odborných zdrojov
- medzi úlohy v pracovnom liste je možné zaradiť aj rôzne typy hier (križovky, doplnovačky a pod.),
- pri zostavovaní pracovného listu je potrebné dbať na ergonomické parametre, napr. veľkosť a typ písma, využívanie farieb, piktogramov.

V pracovných listoch môžu byť zastúpené súvislé i nesúvislé texty; texty umeleckej povahy, ale aj vecné texty.

Súvislé texty majú ucelenú štruktúru, ktorá nie je prerušovaná. Sú vytvorené z viet, ktoré sú usporiadané do odsekov (príp. kapitol a dielov). Ide o organizované celky spojených formálne i sémanticky. Pri ich porozumení musí žiak brať do úvahy nielen jednu prečítanú vetu, ale aj kontext ostatných viet. Iba tak môže ľahšie porozumieť textu.

Nezanedbateľným aspektom textu je kohéznosť/súdržnosť textu. Aj v súvislých textoch je miera súdržnosti rôzna a často od nej závisí aj ich porozumenie. Čím je nižšia miera kohéznosti, tým musí žiak čítaniu textu venovať viac času a vynaložiť viac úsilia, aby odhalil logické či iné vzťahy medzi vetami. Text s nízkou kohéznosťou pôsobí len ako zhuk viet, preto sa takýto text ťažko chápe.

Učiteľ by mal používať aj tieto texty a nezľaknúť sa počiatočných neúspechov žiakov pri dekódovaní významových prvkov takýchto textov. Zo žánrov k súvislým textom zaradujeme: väčšinu prozaických a poetických textov, z vecných textov predovšetkým výkladové a argumentačné texty, publicistické, právnické texty, niektoré administratívne dokumenty, opisy, inštrukcie a s nástupom komunikačných médií a technológií nový typ textu – hypertext.

Pri tvorbe pracovných listov so súvislým východiskovým textom a úlohami zameranými na čítanie s porozumením je veľmi dôležité si uvedomiť, že základom pre celý proces je text. V prvom rade by mal učiteľ začať pracovať s učebnicovými textami (ktoré však v našom prípade absentujú), pretože tým pomôže žiakovi pri učení. Avšak dôležité je, aby sa žiaci konfrontovali aj s neznámymi textami. Veľké možnosti poskytujú texty, ktoré sa nachádzajú v učebniciach, ktorými bežný žiak nedisponuje. Učiteľ ako autor pracovného listu by mal však predovšetkým siahnuť po mimoučebnicových textoch, ktoré ponúkajú rôzne odborné informácie (napríklad populárno-náučné texty, všeobecné informácie a fakty (napríklad publicistické texty), alebo umelecký zážitok (umelecká literatúra), ale nie sú didakticky upravované. Veľkou výzvou sú pre učiteľa texty z internetu, pretože s týmto médiom sú súčasní žiaci v neustálom každodennom kontakte, sú bežnou súčasťou ich životného štýlu.

Nesúvislé texty predstavujú prerušovanú štruktúru textu, ktorá je rozličná. Sú vytvorené zo slov alebo viet, ktoré nie sú usporiadané a organizované. Pri ich porozumení musí žiak brať viac ako pri súvislých textoch kontext ostatných informácií. Právo preto žiaci pri porozumení viac zlyhávajú.

Zo žánrov k nesúvislým textom zaradujeme: grafy, formuláre, diagramy, mapy, tabuľky, zoznamy, reklamné letáky a iné plagáty, televízny program, cestovný poriadok, jedálny lístok, billboard a pod. Pri tvorbe pracovných listov s nesúvislým východiskovým textom a úlohami zameranými na čítanie s porozumením je veľmi dôležité si uvedomiť, že text je veľmi nekohézny. Z technického hľadiska treba rešpektovať možnosti školy, preto sa prítomné členky v diskusii zhodli na tom, aby do pracovných listov nevyberali farebné grafy, diagramy či mapy, pretože žiak na nefarebnej kópii nebude schopný rozlíšiť farebné polia. Vhodnejšie je rôzne šrafovanie alebo iné, napr. číselné, odlišovanie jednotlivých častí grafu, diagramu či mapy. Nesúvislé texty sú často významným materiálom pri učení predovšetkým prírodovedných predmetov. Žiak sa má naučiť rozumieť im, musí ich vedieť dešifrovať, analyzovať, pochopiť vzájomné vzťahy a súvislosti medzi jednotlivými objektami. Pri čítaní nesúvislých textov musí žiak zároveň uvažovať o ich štruktúre.

Ďalšia diskusia sa zamerala na štruktúru pripravovaných pracovných listov – jednotlivé členky klubu prezentovali svoju predstavu o efektívnej štruktúre pripravovaných pracovných listov. Zhodli sa na tom, že pracovný list bude tvoriť:

- východiskový text – súvislý / nesúvislý; vecný / umelecký
- rozsah textu je na uvážení jednotlivých vyučujúcich – rozsah textu bude približne kopírovať rozsah textov obsiahnutých v testoch EČ MS zo SJL
- séria úloh zameraných na rozvoj jednotlivých úrovní porozumenia textu – ich počet a zameranie je na uvážení jednotlivých vyučujúcich
- môže ísť o otázky uzavreté (napr. s možnosťou voľby odpovede), ale aj otvorené (kde žiak bude tvoriť odpoveď samostatne v podobe uceleného textu alebo slovnej odpovede)
- časová náročnosť vypracovania pracovného listu bude cca 20 – 30 minút
- formálna úprava textu:
- súbor vo formáte WORD
- písmo Times New Roman – veľkosť 12
- riadkovanie 1,15
- odseky oddeľovať klávesou TAB, nie medzerníkom
- vypnúť funkciu „pridať medzeru pred / za odsek“

- názov súboru = názov textu (príp. meno autora textu)_skratka priezviska vyučujúcej – napr.; Antigona_KOS ; Kto chytá v žite_DANĚ, Rúfus_SLI ; miera inflácie_FIN

13. Závěry a odporúčania:

Nasledujúce stretnutie klubu sa bude zameriavať na tvorbu konkrétnych pracovných listov na rozvoj čitateľskej gramotnosti. Členky klubu si pripravia návrhy východiskových textov. Odporúča sa:

- 1 vecný text – súvislý / nesúvislý do úloh v pracovnom liste je potrebné vkladať otvorené otázky, aby žiaci mali možnosť prejaviť vlastnú tvorivosť a formulovať svoje myšlienky,
- 1 umelecký text (poézia, próza, dráma),
- + séria úloh k textom orientovaných na jednotlivé procesy porozumenia.

PhDr. A. Slivková zašle do mailu ďalším členkám klubu niekoľko metodických materiálov, ktoré im pri tvorbe pracovných listov môžu byť inšpiráciou.

Na ďalšom stretnutí klubu bude možnosť vzájomne konzultovať pripravené materiály.

14.	Vypracoval (meno, priezvisko)	PhDr. Anna Slivková
15.	Dátum	03.12.2020
16.	Podpis	
17.	Schválil (meno, priezvisko)	PhDr. Iveta Onušková
18.	Dátum	03.12.2020
19.	Podpis	

Príloha:

Prezenčná listina zo stretnutia pedagogického klubu

Príloha správy o činnosti pedagogického klubu

Prioritná os:	Vzdelávanie
Špecifický cieľ:	1.1.1 Zvýšiť inkluzívnosť a rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelávaniu a zlepšiť výsledky a kompetencie detí a žiakov
Prijímateľ:	Gymnázium Andreja Sládkoviča Komenského 18, Banská Bystrica
Názov projektu:	Myslím, teda som
Kód ITMS projektu:	NFP312011W106
Názov pedagogického klubu:	Klub učiteľov SJL a OBN

PREZENČNÁ LISTINA

Miesto konania stretnutia: Gymnázium Andreja Sládkoviča, Komenského 18, Banská Bystrica

Dátum konania stretnutia: 03.12.2020

Trvanie stretnutia: od 15.00 hod. do 18.00 hod.

Zoznam účastníkov/členov pedagogického klubu:

č.	Meno a priezvisko	Podpis	Inštitúcia
1.	PaedDr. Ľubica Daňková		GAS BB
2.	PhDr. Jana Findrová		GAS BB
3.	Mgr. Simona Kostiviarová		GAS BB
4.	PhDr. Iveta Onušková		GAS BB
5.	PhDr. Anna Slivková		GAS BB
6.	PhDr. Marcela Slančíková		GAS BB

Meno prizvaných odborníkov/iných účastníkov, ktorí nie sú členmi pedagogického klubu a podpis/y:

č.	Meno a priezvisko	Podpis	Inštitúcia